

Maa- ja metsätalousministeriön asetus

lohenkalastuksesta Itämeren pääaltaalla vuonna 2012

Annettu Helsingissä 22 päivänä joulukuuta 2011

Maa- ja metsätalousministeriön päätöksen mukaisesti säädetään Euroopan yhteisön yhteisen kalastuspolitiikan täytäntöönpanosta annetun lain (1139/1994) 2 ja 10 § nojalla:

1 §

Lohenkalastus Itämeren pääaltaalla

Suomessa rekisteröidyt kalastusalukset saavat kalastaa lohta ICES:n osa-alueilla 22—28 ja leveysasteen 59°30`N eteläpuolella osa-alueella 29 siten, että kaikkien Suomessa rekisteröityjen kalastusalusten kyseisiltä alueilta kalastama lohisaalis on 1.1.—31.5.2012

välisenä aikana yhteensä enintään 4 000 loh-
ta.

2 §

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä tam-
mikuuta 2012 ja on voimassa 31 päivään jou-
lukuuta 2012.

Helsingissä 22 päivänä joulukuuta 2011

Maa- ja metsätalousministeri *Jari Koskinen*

Neuvotteleva virkamies Orian Bondestam

LOHENKALASTUS ITÄMEREN PÄÄALTAALLA VUONNA 2012

Tausta ja lausuntokierrokselle lähetetty ehdotus

Neuvoston asetuksessa eräiden kalakantojen ja kalakantaryhmien Itämerellä sovellettavien kalastusmahdollisuuksien ja niihin liittyvien edellytysten vahvistamisesta vuodeksi 2012 vahvistetaan Suomen silakan, kilohailin, turskan ja lohen kalastusmahdollisuudet Itämerellä. Asetuksesta saavutettiin poliittinen yhteisymmärrys maatalous- ja kalastusneuvoston kokouksessa 21.10.2011 ja asetus julkaistaan vuoden 2011 loppuun mennessä. Suomelle vahvistettava Itämeren pääaltaan ja Pohjanlahden lohikiintiö vuodelle 2012 on 31 667 lohta. Se on 51 % pienempi kuin vuoden 2011 kiintiö (64 627 lohta).

Suomen Itämeren pääaltaan ja Pohjanlahden lohisaalis vuonna 2011 on 19.12.2011 päivitetyn kiintiö seurannan mukaan 31 431 lohta. Suomen Itämeren pääaltaan ja Pohjanlahden lohikiintiö vuodelle 2012 voi siten muodostua rajoittavaksi. Vuonna 2010 Suomen lohisaalis Itämeren pääaltaalla oli n. 7 000 lohta ja myös kuluvana vuonna tämän alueen saalis tulee olemaan n. 7 000 lohta. Valtaosa Suomen lohisaaliista merellä saadaan rannikkokalastuksessa rysillä.

Itämeren pääaltaalla harjoitettava lohenkalastus kohdistuu laajasti myös heikossa tilassa oleviin lohikantoihin. Tällä alueella lohta kalastetaan ajosiimoilla, joihin pyyntikokoisten lohien lisäksi tarttuu alamittaisia lohia. Alamittaiset saalislohet on heitetävä mereen.

Suomen lohikiintiön rajallisuuden vuoksi on tarpeen varmistaa, että kiintiötä riittää myös rannikkokalastuksen tarpeisiin. Näistä syistä lohenkalastusta Itämeren pääaltaalla on perusteltua rajoittaa.

Tässä tarkoituksessa ehdotetaan, että maa- ja metsätalousministeriön asetuksella rajoitettaisiin lohenkalastusta Itämeren pääaltaan alueella (ICES osa-alueet 22–28 ja osa-alue 29 leveysasteen 59°30'N eteläpuolelle). Itämeren pääaltaalla suomalaisten kalastusalusten lohisaalis saisi 1.1.—31.5.2012 välisenä aikana olla yhteensä enintään 3 000 lohta. Tämä noudattaisi myös Itämeren pääaltaan lohisaaliiden osalta päätöstä lohikiintiön puolittamisesta. EU:n vahvistaman kesärauhoituksen (1.6.—15.9.) jälkeen lohenkalastus olisi Itämeren pääaltaalla sallittua, jos lohikiintiössä olisi tilaa.

Ruotsin Meri- ja vesiviranomainen on ehdottanut, että Ruotsin lohikiintiöstä saisi vuonna 2012 kalastaa enintään 40 % Itämeren pääaltaalla. Tämä vastaa noin 13 730 lohta. Vuonna 2011 Ruotsi on toistaiseksi pyytänyt noin 26 000 lohta Itämeren pääaltaalla. Ruotsin koko lohisaalis Itämeren pääaltaalla ja Pohjanlahdella oli 19.12.2011 mennessä yhteensä 61 324 lohta, eli noin kaksinkertainen Suomeen verrattuna. Ruotsin ehdotuksen mukaan lohisiimojen käyttö kielletäisiin ruotsalaisilta aluksilta vuodesta 2013 kokonaan. Edellä vuodelle 2012 ehdotettu rajoitus suomalaisille kalastusaluksille olisi samansuuntainen Ruotsin viranomaisen ehdottaman rajoituksen kanssa.

Annetut lausunnot

Ahvenanmaan maakunnan hallitus, Elintarviketeollisuusliitto, Itämeren lohen puolesta -ryhmä, Kalatalouden Keskusliitto, kalataloustieteen professori Hannu Lehtonen, Lapin Liitto, Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Suomen Ammattikalastajaliitto, Suomen Kalakauppiasliitto, Suomen luonnonsuojeluliitto, Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö, Tornio-Muoniojokiseura, Tornionjoen kalastusalue, Ympäristöministeriö, WWF Suomi sekä Kainuun, Lapin ja Pohjanmaan ELY-keskukset antoivat lausuntonsa ehdotuksesta.

Ahvenanmaan maakunnan hallitus katsoo, että asiasta tulisi itsehallintolain 59 b § 2 momentin mukaisesti neuvotella. Maakunnan hallitus katsoo, että ehdotus aiheuttaa meren lohenkalastusmahdollisuuksien siirtämistä Pohjanlahden rannikkokalastukselle. Prosentuaalisesti Ahvenanmaan lohenkalastus vähenisi Manner-Suomen lohenkalastukseen verrattuna. Maakunnan hallitus ei voi hyväksyä ehdotettua vähennystä ja katsoo, että Itämeren pääaltaan kiintiön tulisi olla vähintään 5 000 lohta.

Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos katsoo, että lohikantojen hoidon ja elvyttämisen näkökulmasta avomerikalastusta on perusteltua rajoittaa asetusehdotuksen mukaisesti. Lisäksi laitos toteaa, että kiintiön täyttymisen kontrolloinnissa myös rannikon lohenkalastusta voitaisiin harkita lisäsäädösten piiriin. Laitos ehdottaa lisäksi, että loppuvuoden avomerikalastuksesta voisi päättää kun kesän 2012 alustavat seurantatiedot kutuvaelluksen runsaudesta on saatu. Suomen lohikiintiön hyödyntämistä voisi rajoittaa syksyllä, jos kutuvaellus on heikko.

Suomen Ammattikalastajaliitto kannattaa siimakiintiön asettamista, kuten liitto on aiemmin esittänyt. Liitto katsoo kuitenkin, että kiintiön tulisi talvikaudeksi olla 4 500 lohta. Tämä merkitsisi siimakalastuksen leikkaamista noin puolella ja liitto pitää sitä rajuna toimenpiteenä näin lyhyellä varoitusajalla. Liitto huomauttaa myös, että lohen siimakalastus on laillinen ja sallittu kalastusmuoto EU-vesillä yhteisön lainsäädännön perusteella, eikä jäsenvaltioiden tulisi tämän suhteen tehdä yksipuolisia ratkaisuja, jotka ovat elinkeinovapauden vastaisia ja asettavat EU-kansalaiset eriarvoiseen asemaan.

Suomen luonnonsuojeluliitto katsoo, että ehdotus on oikeansuuntainen mutta riittämätön. Liiton mielestä nykyinen lohikiintiö on tutkijoiden suosituksiin nähden aivan liian suuri ja liitto katsoo, että lohen sekakantakalastus pitäisi keskeyttää kokonaan ml. Suomen rannikolla. Lohenkalastus pitäisi siirtää jokiin tai välittömästi alimman vaellusesteen alapuoliselle merialueelle joissa, joihin lohi ei pääse esteiden vuoksi vaeltamaan. Vähintä olisi säätää ensi kevääksi lohiasetus ns. Hemilän asetuksen päimmäärillä.

Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö pitää tehtyä ehdotusta kalastuksen rajoittamiseksi riittämättömänä suhteessa sen tavoitteeseen vähentää sekakantakalastuksesta aiheutuvia ongelmia. Keskusjärjestö esittää, että ajosiimakalastus avomerellä lopetetaan Ruotsin mallin mukaisesti vuonna 2013, lohiasetus muutetaan ns. Hemilän asetuksen mukaisiksi ja että vuoden 2013 alusta kaikki ammattimainen lohen sekakantakalastus merellä lopetetaan. Lisäksi Keskusjärjestö esittää, että ministeriö välittömästi ryhtyy toimiin kansallisen lohistrategian laatimiseksi.

Ympäristöministeriö katsoo, että ehdotus on oikean suuntainen. Lisäksi ministeriö huomauttaa, että lohisaaliit eivät nykyisestään vähene, jos koko lohikiintiö kalastetaan. Näin ollen ministeriö katsoo, että 3 000 lohien rajoituksen tulisi koskea koko vuotta 2012. Ministeriö kiinnittää vakavaa huomiota siihen, että vuoden 2012 kiintiöt eivät vielä kukaan vastaa ICES:n antamia suosituksia ja korostaa, että jatkossa näin olisi toimittava. Ministeriö myös katsoo, että Suomen olisi viimeistään vuoden 2013 alusta kiellettävä lohien ajosiimakalastus kokonaan.

Lapin ELY-keskus katsoo, että ehdotus on kannatettava ja että se on ICES:n neuvonannon mukainen. Keskus katsoo, että ehdotettu 3 000 lohien rajoitus tulisi koskea koko vuotta 2012.

Kainuun ELY-keskuksella ei ole huomauttamista ehdotuksen suhteen. Keskus katsoo, että Suomen tulisi porrastetusti kieltää alustensa lohienpyynti Itämeren pääaltaalla.

Pohjanmaan ELY-keskus kannattaa ehdotusta ja huomauttaa, että hallinnon tulee panostaa saalis seurannan toimivuuteen. Ilman rajoituksia kesän rannikkokalastus saattaisi vaarantua.

Suomen Kalakauppiasliitto kannattaa ehdotusta ja tukee Suomen Ammattikalastajaliiton lausunnossaan painottamia asioita.

Kalatalouden Keskusliitto pitää ehdotusta oikeasuuntaisena toimenpiteenä. Ehdotus tukee osaltaan eteläisen Itämeren heikossa kunnossa olevien lohikantojen elpymistä ja parantaa työllisyysvaikutuksiltaan tärkeän lohien rannikkokalastuksen jatkumisen edellytyksiä vuonna 2012. Kalatalouden Keskusliitto ehdottaa, että ajosiimakalastus lopetettaisiin kokonaan vuonna 2013.

Itämeren lohella ei kalateollisuuden raaka-aineen saatavuuden näkökulmasta ole merkitystä, joten Elintarviketeollisuusliitolla ei ole kommentoitavaa asetusehdotukseen.

WWF Suomi katsoo, että pääaltaan lohienkalastuksesta tulee luopua kokonaan jo vuoden 2012 alusta. Jos lohienkalastuksen jatkamiselle on riittävät perusteet, tulee kiintiö säätää koko vuodeksi. Lisäksi WWF katsoo, että rannikkokalastuksen uudelleen ohjaamista tulee valmistella siten, että lohienkalastus keskittyisi vain kalastusta kestäviin lohikantoihin. WWF katsoo, että kalastusta rannikolla tulee säädellä aikarajoitteilla siten, että riittävä osa luonnonkannasta pääsee nousemaan kutujokiinsa ennen kalastuksen aloittamista. Lisäksi WWF ehdottaa viikkorauhoituksen käyttöön ottoa kaikessa lohienkalastuksessa siten, että eri osapopulaatioita suojellaan ja ne voivat nousta jokeen. Järjestely olisi WWF:n mukaan tasapuolinen ja helppo toteuttaa/valvoa. Lisäksi WWF ehdottaa, että meritaimenkannat rauhoitetaan kaikelta kalastukselta ja ryhdytään muihin meritaimenkantojen suojelutoimiin.

Lapin liitto katsoo, että Suomen tulisi Ruotsin tavoin lopettaa ajosiimapyynti vuonna 2013. Liitto ehdottaa, että lohienkalastus pääaltaalla rajoitetaan koko vuonna 2012 ehdotettuun 3 000 loheen ja että rannikkokalastuksessa otetaan käyttöön ns. Hemilän asetuksen alueet ja ajat.

Tornio-Muoniojokiseura katsoo, että lohen ajosiimapyynnistä tulee luopua kokonaan jo vuonna 2012. Jos ajosiimapyyntiä kuitenkin katsotaan välttämättömäksi, jokiseura katsoo, että 3 000 lohen rajoituksen tulisi koskea koko vuotta 2012.

Kalatalousprofessori Hannu Lehtonen katsoo, että Suomen tulisi lohikantojen elinvoimaisuuden säilyttämiseksi pyrkiä säätelyyn, jossa lohen ammattikalastus sallittaisiin ainoastaan jokien edustoilla ja joissa jokikohtaisten kiintiöiden mukaisesti.

Tornionjoen kalastusalue katsoo, että Itämeren päältä lohimäärän tulee olla selvästi vähemmän kuin 3 000 lohta ja että syyspyyntiä ei pidä sallia.

Itämeren lohen puolesta -ryhmä katsoo, että Itämeren päältä lohenkalastus tulee lopettaa jo vuonna 2012.

Lausuntojen perusteella tehty ratkaisuehdotus

Maa- ja metsätalousministeriön asetusehdotuksen tarkoituksena on Suomen lohikiintiötä koskeva täytäntöönpano vuonna 2012. Asetus annettaisiin Euroopan yhteisen kalastuspolitiikan täytäntöönpanosta annetun lain (1994/1139) perusteella. Näin ollen ministeriön asetuksella ei eräiden lausunnonantajien ehdotusten mukaisesti voida kokonaan kieltää tietyn pyyntimenetelmän käyttämistä. Pyyntimenetelmien kiellot sisältyvät joko EU:n yhteiseen kalastuspolitiikkaan tai kalastuslakiin tai -asetukseen.

Lohikiintiön jakaminen eri alueille voidaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella tehdä osana EU:n yhteisen kalastuspolitiikan täytäntöönpanoa. Suomen lohikiintiön käyttö vuonna 2012 koskee ainoastaan täytäntöönpanoa vuonna 2012. Asetukseen ei siten voida monen lausunnonantajan ehdotusten mukaisesti sisällyttää vuotta 2013 koskevia elementtejä. Vuotta 2013 koskevat ratkaisut tulee tehdä sitä koskevien EU:n kiintiöpäätösten perusteella ja niiden täytäntöönpanona. Maa- ja metsätalousministeriön lähtökohtana on joka tapauksessa, että lohenkalastus Itämeren päältä tulee kaikkien jäsenvaltioiden osalta minimoida jo vuodesta 2012.

Monet lausunnonantajat ovat myös katsoneet, että ehdotetun 3 000 lohen rajoitus tulisi koskea koko vuotta 2012, eikä vain kevätkautta. Ehdotuksessa on kuitenkin lähdetty siitä, että Suomelle vahvistetun kalastuskiintiön täysimääräistä käyttöä ei voida kieltää. Kalastuskiintiöt vahvistetaan käytettäväksi ja niiden täysimääräisen käytön estäminen kansallisilla säädöksillä lienee yhteisen kalastuspolitiikan vastaista. Euroopan komissio suhtautui vuonna 2003 varauksellisesti Ruotsin pyrkimykseen säätää turskankalastukseen vain ruotsalaisia kalastajia koskeva yksipuolinen kiello.

Ehdotettu täytäntöönpano koskeva maa- ja metsätalousministeriön asetukset ei myöskään mahdollista muita pidemmälle meneviä toimia esim. lohen rannikkokalastuksen säätelyssä. Lohenkalastuksesta Pohjanlahdella ja Simojoessa on säädetty erillisellä valtioneuvoston asetuksella (190/2008) ja Tornionjoen edustan merialueella valtioneuvoston asetuksella (436/2011).

Itsehallintolain (1144/1991) 59 b § 2 momentin mukaan:

"Maakunnan ja valtakunnan viranomaisten tulee neuvotella keskenään, jos niiden toimenpiteet ovat toisistaan riippuvaisia. Jos jäsenvaltiossa voidaan

päättää vain yhdestä toimenpiteestä sellaisessa hallintoasiassa, jossa sekä maakunnalla että valtakunnalla olisi tämän lain mukaan toimivaltaa, toimenpiteestä päättää valtakunnan viranomainen. Ennen päätöksentekoa asiasta on neuvoteltava maakunnan viranomaisen kanssa yhteisymmärrykseen pyrkien ja päätöksenteossa maakunnan viranomaisen näkökannat on otettava mahdollisuuksien mukaan huomioon. Jos maakunnan ja valtakunnan viranomaiset eivät ole yhtä mieltä tässä momentissa tarkoitetuissa tilanteissa tarvittavista toimenpiteistä, Ahvenanmaan valtuuskunnalta voidaan pyytää suositus asian ratkaisemiseksi."

Ehdotus on annettujen lausuntojen perusteella muutettu siten, että Itämeren pääaltaalla suomalaisten kalastusalusten lohisaalis olisi enintään 4 000 lohta. Lohimäärän suurenus 3 000 lohesta 4 000 loheen noudattaisi itsehallintolain vaatimusta Ahvenanmaan maakunnan hallituksen näkökantojen ottamisesta huomioon ja pyrkimyksestä yhteisymmärrykseen maakunnan kanssa sekä menisi kiintiön käyttäjien eli Suomen Ammattikalastajaliiton ehdotuksen suuntaan. Toimella minimoitaisiin suomalaisten alusten lohen sekakantakalastus Itämeren pääaltaalla ja pyrittäisiin varmistamaan lohen rannikkokalastuksen edellytykset Suomelle vahvistetun lohikiintiön rajoissa.

Maa- ja metsätalousministeriön lähtökohtana on, että lohenkalastus Itämeren pääaltaalla tulee kaikkien jäsenvaltioiden osalta minimoida jo vuodesta 2012. Ruotsin Meri- ja vesiviranomainen on 20.12.2011 päättänyt kieltää lohenkalastuksen Itämeren pääaltaalla vuodesta 2013.

